

mediažurnál

zpravodaj Syndikátu novinářů ČR

2/2016

Problém objektivity Příspěvek k diskusi o zpravodajství televize Prima

Začátkem června to mezi žurnalisty jiskřilo. Příčinou byly rozdílné postoje k události vztahující se ke zpravodajství televize Prima. V úterý 31. května zveřejnil web „Hlídacipes.org – žurnalistika ve veřejném zájmu,“ že má k dispozici materiály, podle nichž vedení Prímy na redakční poradě 7. září 2015 dalo redaktorům instrukce o tom, jak se jejich zpravodajství má stavět k uprchlické krizi.

• Milan Šmíd

Od den později tuto informaci stejný web podpořil důkazy – prepisem záznamu z porady, na níž se dostavil člen vedení televize Prima Luboš Jetmar, který přítomným redaktorům vysvětloval nebezpečí masového přílivu uprchlíků, varoval před ním a vyslovil přání: „Byl bych velmi rád, kdybychom jako televize si na to udělali názor a potom ten názor respektovali.“ Šéfredaktorka zpravodajství Jitka Obzinová redaktorům sdělila:

„Jsme tady všichni zaměstnaní, máme zaměstnavatele, který má nějaký postoj. Jestliže ho akceptuji já, akceptuje ho vedoucí vydání, tak vy prostě poslechnete příkazů vedoucího vydání. Pokud to tak není, tak vlastně neakceptujete fakt, že jste tady zaměstnaní a pak nemáte cenu, abyste tady byli zaměstnaní.“

Od tohoto okamžiku se nejen veřejné mínění, ale i obec novinářů rozdělila na několik názorových táborů, při čemž diskuse se vedla v zásadě na dvou rovinách, k dvěma hlavním tématům.

Dvě roviny problému

Tou první rovinou byla rovina politická, na níž hranice vedla mezi těmi, kteří se rozhodně stavějí proti přijímání uprchlíků a migrantů, a mezi těmi, kterým vadí apriorně nepřátelský postoj k migraci a paušální odmítání uprchlíků spojené s vyvoláváním strachu z islámu. Jedni Prímu a její vedení chválili za to, že nabídne alternativu k údajně jednostrannému informování o migrační krizi v ostatních, zvláště veřejnoprávních médiích. Druzí však viděli v postoji vedení redakce, požadujícím od redaktorů sledování názorové linie provozovatele vysílání, ohrožení svobody projevu. Kromě toho tito kritici vedení Prímy poukazovali na to, že prosazování předem stanoveného pohledu na události ve zpravodajství může být v rozporu s vysílacím zákonem 231/2001 Sb., který od držitelů licencí a registrací vyžaduje „objektivní a vyvážené informace nezbytné pro svobodné vytváření názorů“ (§31/2).

Druhá rovina diskuse, na níž se štěpily názorové postoje, se týkala postavení novináře ve vztahu k jeho zaměstnavateli, etických problémů tohoto vztahu, co z něj plyne pro povolání

žurnalisty a v konečném důsledku i pro svobodnou nezávislou žurnalistiku. Odhlédnuto od detailů, vydělily se v uvedeném ohledu dva názorově protichůdné tábory.

Ten první zastával názor, že ve svobodné společnosti s tržním hospodářstvím a soukromým vlastnictvím médií má vydavatel, potažmo provozovatel, plné právo stanovit názorovou orientaci svého média a podle toho si vybírat personál. Na jednotlivých novinářích pak zůstává rozhodnutí, zda v takovém médiu chtějí, nebo nechtějí pracovat. V tom je výhoda dnešní situace na rozdíl od doby před rokem 1989, kdy novinář nesouhlasící s redakční politikou média, tehdy monopolně řízenou stranickými orgány KSČ, neměl kam jít. A co hůře, když odcházel s nějakým „škrálopem,“ žurnalistika se pro něj stala zakázaným povoláním, protože se špatným posudkem ho žádný kádrovák v žádném sledovaném médiu do práce nepřijal.

Odpůrci tohoto názoru, kteří jsou proti jakémukoli omezování svobody svědomí a projevu, poukazovali na étos a smysl žurnalistiky, která by měla pohlížet na svět bez ideologických předsudků, s odpovědností ke zjištěným faktům, podávaným věrně, přesně a pokud možno v souvislostech a kontextu se zkoumanou realitou.

Jestliže se této žurnalistice vymezí mantinely a předem se jí určí směr pohledu, kterým by měla na události pohlížet, pak to prý může narušit jednu z funkcí masové komunikace, jak je definují některé její normativní modely. Tj. podávat nezkraslený obraz okolního světa, umožňující publiku masových médií v tomto světě se orientovat a účinně a přiměřeně reagovat na události, které se v něm dějí.

Ovšem také tento postoj, který žádá, aby každé médium podávalo komplexní a vyvážený pohled na svět, má svoje úskalí. Proti němu se dá použít argument existence současné plurality médií, v níž se střetávají nejrůznější pohledy na věc a nejrůznější názory.

Média tak ve svém souhrnu podávají pestrou mozaiku fakt a názorů, z nichž si každý čtenář, divák či posluchač může vybrat a vyhodnotit je na základě vlastního úsudku. V takovém prostředí pak není žádným hříchem, když některé médium prosazuje vyhraněné názory a zaměří se jen na některé události a některá fakta – samozřejmě za předpokladu, že tato fakta budou podána přesně a nezkrasleně. Tuto tezi podpírá například existence názorově vyhraněných deníků na britském trhu.

Pokračování na straně 6

Syndikát novinářů ČR uspořádal valnou hromadu

Valná hromada Syndikátu novinářů ČR se konala 17. června 2016 v sídle organizace na Senovážném náměstí. Mediažurnál přináší podrobný zápis.

Úvod, zpráva mandátové komise, schválení jednacího a volebního řádu

Valnou hromadu zahájil předseda SN Adam Černý, který přivítal delegáty, náhradníky i hosty. Seznámil přítomné s programem VH.

Předsedajícím VH byl zvolen Adam Černý. Do mandátové komise byli zvoleni kolegové Fořt, Bobek a Razimová-Kučerová.

Do volební komise byli zvoleni kolegové Holub, Kratochvíl a Paclík.

Do návrhové komise byli zvoleni kolegové Holoubková, Šenkýř a Chvátal.

Za sčítání hlasů odpovídali kolegové Burda a Holata.

Byl schválen program VH tak, jak byl uveden na pozvánce.

Zpráva o činnosti SN

Zprávu přednesl předseda SN ČR Adam Černý. V roce 2015 začal SN poprvé využívat prostředků z vyhraného soudního sporu. Kromě toho se podařilo stabilizovat příjmy ze spoluvlastnictví domů na Senovážném náměstí, kde se poslední dobou negativně projevuje aktuální situace na realitním trhu.

Členská komise se pečlivě věnovala přijímání nových členů. Do budoucna navrhuje od žadatelů požadovat ukázky novinářské práce výhradně v českém jazyce, cizojazyčné texty bude nutno opatřit překladem.

Platforma Svobodu médiím, již je SN významnou součástí, se aktivně angažuje v přípravě změn zákonů o Českém rozhlase a České televizi.

SN podporuje granty řady akcí, projektů a aktivit.

Podařilo se stabilizovat vydávání MŽ, kde se daří dodržovat čtvrtletní periodicitu.

Účetnictví SN i územních sdružení a zájmových klubů jako pobočných spolků se podařilo převést pod účetní firmu.

Připravuje se několik mediálních konferencí.

Diskuse ke zprávě o činnosti

Kolega Chvátal podal informaci o stavu a vývoji investovaných prostředků.

První část investic u Raiffeisenbank, České spořitelny a UniCredit Bank je výnos prakticky na nule, a to po zohlednění vstupních nákladů. Kladný výnos je zatím pouze u termínovaného vkladu Poštové banky a u směnky u Arca Capital.

Kolega Zeman informoval o situaci ve SMOSKu, který spravuje majetek spoluvlastníků domů na Senovážném náměstí. Nikdo z nich zatím svůj podíl prodat nehodlá. V současné době se daří držet obsazenost přes 80 %.

Kolega Bobek podal zprávu mandátové komise. Pozváno 37 delegátů, přítomno 30 delegátů a tři náhradníci.

Dále informoval o činnosti, akcích a problémech regionálního sdružení jižní Moravy.

Kolega Holub informoval přítomné o činnosti členské komise. Vzhledem k tomu, že z komise odstoupil kolega Fiala, pracovala pouze ve čtyřčlenném obsazení.

Kolegyně Bubeníková seznámila VH s činností zlínského SN.

O činnosti Klubu kultury informovala přítomné předsedkyně klubu kolegyně Světlíková.

Kolega Zouzalík informoval o činnosti a akcích středočeského regionu. Řadu akcí pořádá ve spolupráci s Jazzovou sekci.

Kolegyně Radlowska-Obrusnik informovala o činnosti severomoravského regionálního sdružení.

O přípravě Mediažurnálu informoval kolega Pfauser, který vyzval přítomné, aby se na obsahu MŽ výrazněji podíleli příspěvky z regionů a klubů.

Kolega Chvátal poté informoval o založení facebookového a twitterového profilu SN.

Zpráva kontrolní skupiny

Zprávu dostali delegáty předem v písemné formě. Kontrolní skupina poukázala na fakt, že veškeré účetní doklady jsou k dispozici u účetní firmy. Zazněla informace o zvýšeném příde-

Zpráva etické komise

Zprávu dostali delegáty předem v písemné formě. Ve zprávě předsedkyně Komise pro etiku SN ČR Osvaldová informovala pouze o důležitých kauzách a stížnostech. Nejvíce stížností pochází z regionů, kde si často občané přes etickou komisi vyřizují lokální osobní spory a problémy. Komise proto navrhuje řešit ve stanovách, jakými podáními by se měla zabývat. Upozornila rovněž na potřebu aktualizovat etický kodex v souvislosti s vlivem internetu, dále pak na smlouvy, které některé instituce uzavírají s novináři a někdy výrazně omezují jejich autorská práva. Je proto třeba být při podpisu smluv obezřetný.

Volby do ŘV a KOS

Delegátům byly rozdány volební lístky a byla vyhlášena přestávka k provedení voleb.

Diskuse

Komentář k návrhu rozpočtu, který delegáty dostali s pozvánkou na VH, podal vedoucí kanceláře Ivo Kostiha. Návrh rozpočtu vycházel ze skutečností minulých let, nových skutečností (vyhraný soudní spor) a dlouhodobých trendů (úbytek členů). GP a poté ŘV byl návrh upraven a to tak, že byly zvýšeny náklady na výrobu a distribuci Mediažurnálu

Kolega Aleš Holub předává delegátům kandidátní listiny.

lu financí do regionů a klubů. Závěrem kolega Beránek uvedl, že je připraven odpovědět v diskusích na případné dotazy a informoval delegáty VH, že již nebude kandidovat na předsedu KOS. Valná hromada poděkovala potleskem kolegovi Beránkovi za dlouholetou práci v KOS.

a na granty na úkor rozpočtové rezervy. V návrhu rozpočtu byly u příjmů oproti rozpočtu 2015 sníženy výnosy z členských příspěvků, a to v důsledku úbytku členů a snížení členských příspěvků u seniorů nad 75 let.

Kolega Šenkýř navrhl zvýšit položku na granty o 30 tisíc Kč s ohledem na další očeká-

I o přestávce delegáti živě diskutovali, např. kolegyně Hofmanová s kolegou Bobkem.

vané žádosti o grant. Návrh rozpočtu byl poté schválen s úpravou navrženou kolegou Šenkýřem.

Kolegyně Hofmanová představila projekt, který připravila a nabídla jihomoravskému SN. Návrh se týká uspořádání konference věnované vztahu umělecké kritiky a reklamy. SN by mohl být pořadatelem konference, případně tuto akci dotovat grantem. Na tuto akci přispěje regionální sdružení jižní Moravy částkou 20 tisíc Kč.

Po SN ČR požaduje 30 tisíc Kč a toto dát do usnesení VH.

Kolegové Beránek a Chvátal navrhují i v daném případě zvolit obvyklý postup, tj. podat žádost o grant a projednat jej standardním způsobem v orgánech syndikátu.

Kolegyně Hofmanová vysvětlila nestandardní postup tím, že teprve časem zjistila, že tuto akci nelze finančně zajistit pouze z prostředků regionálního sdružení SN JM, a tím, že akce se bude konat již v říjnu t. r. a nejbližší ŘV se bude konat až v září.

Kolegové Šenkýř a Černý navrhují na akci přispět grantem, protože není v možnostech SN pořádat celou akci.

Kolega Šenkýř přednesl návrh usnesení: „VH SN ČR souhlasí se záměrem podpořit

Foto Lukáš Přauser

Kolega Adam Černý valné hromadě předsedal.

konferenci na téma „Umělecká kritika versus reklama v současných médiích“ a vyzývá kolegyni Karlu Hofmannovou, aby předložila projekt Řídicímu výboru SN ČR.“

Tento návrh usnesení byl poté schválen (proti 5, pro 11, zdrželo se 10).

V diskusi dále vystoupil Jindřich Beránek, který připomněl fakt, že mezi delegáty je mi-

nimum těch, kteří nikam nekandidují. Vyzval k zamyšlení nad tím, jak členům, kteří na VH nemají zastoupení, záleží na fungování organizace jako celku. Připomněl, že velká část členů je zastoupena díky regionům. Doporučil, aby se SN ČR v příštím období zaměřil na tyto skutečnosti a našel klíč, jak zapojit zástupce všech částí SN ČR (tedy i těch, kteří nemají 15 členů).

Předseda SN ČR Adam Černý v reakci na toto vystoupení zdůraznil, že SN ČR má historicky špatné zastoupení v Praze, ale i tam se jeho pozice mění. Problém však je v tom, že naráží na nedostatečnou aktivitu lidí – je podle něj potřeba zvyšovat povědomí o činnosti SN ČR.

Aleš Holub doplnil, že během právě končícího období se měnila přihláška, v níž se dočtyřný už při přijetí může hlásit k příslušné součásti syndikátu. Pro další činnost v Praze bude důležité zahájení činnosti Otevřeného klubu Syndikátu novinářů.

Adam Černý doplnil, že byl v Sarajevu na kongresu Evropské novinářské federace. Novinářské spolky v celé Evropě jsou podle něj pod silným ekonomickým tlakem, mají problémy se získáváním členů. Při přípravě Česko-německé novinářské ceny zjistil, že velice podobná situace je v Německu, kde se dokonce jako problém ukazuje upadající zájem o novinářskou profesi jako takovou.

Zpráva volební komise

Kolega Holub seznámil přítomné se zprávou volební komise o výsledku voleb do ŘV a KOS.

Do nového Řídicího výboru SN ČR byli zvoleni podle počtu obdržených hlasů:

Černý Adam (31 hlasů)
 Fořt Martin (31 hlasů)
 Holub Aleš (30 hlasů)
 Bobek Jaroslav (29 hlasů)
 Holoubková Jana (29 hlasů)
 Hužvárová Marina (29 hlasů)
 Radlowska-Obrusník Martyna (29 hlasů)
 Šenkýř Miloš (29 hlasů)
 Čipáková Jana (28 hlasů)
 Chvátal Dalibor (28 hlasů)
 Osvaldová Barbora (28 hlasů)
 Paclík Jaroslav (28 hlasů)
 Kliment Jan (27 hlasů)
 Kučera František (27 hlasů)
 Láb Filip (27 hlasů)
 Pavelka Zdenko (25 hlasů)
 Prchal Stanislav (25 hlasů)
 Světlíková Jaroslava (25 hlasů)
 Waschková-Císařová Lenka (25 hlasů)
 Šafářová Dana (24 hlasů)
 Štěpaník Jaroslav (24 hlasů)
 Zeman Rudolf (24 hlasů)
 Žák Michal (23 hlasů)
 Holata Svatopluk (23 hlasů)
 Mihalovičová Nadě (21 hlasů)
 Náhradníky do ŘV byli zvoleni:
 Bubeníková Jana (17 hlasů)
 Kopecký Leoš (16 hlasů)

Hudcová Ivana (14 hlasů)

Burda Petr (11 hlasů)

Bylo vydáno 33 volebních listin, odevzdáno 33 platných listin.

Do Kontrolní skupiny byli zvoleni:

Haid Jaroslav (26 hlasů)

Vidiševská Anna (24 hlasů)

Beránek Jindřich (24 hlasů)

Náhradníkem do KOS byl zvolen:

Zouzalík Marek (22 hlasů)

Bylo vydáno 33 volebních listin, odevzdáno 32 platných listin.

Návrh na usnesení z VH

Návrhová komise předložila návrh usnesení VH, které bylo poté přijato:

Usnesení Valné hromady SN ČR konané dne 17. června 2016

Valná hromada schvaluje:

Zprávu o činnosti

Zprávu kontrolní skupiny

Zprávu komise pro etiku

Valná hromada uděluje absolutorium odcházejícímu ŘV.

Valná hromada doporučuje členské komisi, aby při posuzování členských přihlášek vyžadovala doklady o novinářské činnosti v českém, případně slovenském jazyce s tím, že výjimky může posoudit buď ČK nebo ŘV.

Valná hromada byla ukončena ve 14:20.

Členové nového Řídicího výboru SN ČR byli poté pozváni na navazující jednání.

Přihlaste se na Česko-německou novinářskou cenu

První ročník Česko-německé novinářské ceny vypisuje Česko-německý fond budoucnosti ve spolupráci se Syndikátem novinářů ČR a Německým svazem novinářů. Přihlášky je možno podávat do konce července.

Udělením ceny chtějí organizátoři ocenit novinářky a novináře, kteří informují diferencovaně a bez stereotypů o sousední zemi, nebo se věnují rozmanitým podobám česko-německého soužití, jdou proti trendu rychlého povrchního zpravodajství a přispívají tak k tomu, jak se Češi a Němci vzájemně vní-

mají a k prohloubení vzájemného porozumění.

Soutěží se ve třech kategoriích – text, audio a multimédia. Cena spojená s finanční odměnou ve výši dvou tisíc eur v každé kategorii bude udělena nejlepšímu českému a nejlepšímu německému příspěvku v každé kategorii.

Zvláštní cenou Mileny Jesenské budou nad-

to oceněny příspěvky zabývající se zvláště přírodním způsobem a se vztahem k aktuálnímu dění tématy, jako je občanská odvaha a multikulturní porozumění či tolerance. Více informací a přihlášku naleznete na webové stránce: www.cesko-nemecka-novinarska-cena.cz.

red

Opočno a Dobruška vydávají nové noviny

Města Opočno a Dobruška spojila síly a začala vydávat nové Turistické noviny Dobruška – Opočno. Usnadní tak orientaci všem, kteří do oblíbeného regionu Orlických hor míří nejen za letní zábavou. O lokálním listu se lidé poprvé oficiálně dozvěděli na konci června na slavnostním zahájení turistické sezony Dobruška a Opočenska.

● Dagmar Honsnejmanová

Na mimořádné akci se představila obě města zajímavým programem, kterým se prolínal hlavně osud jednoho z nejvýznamnějších světových malířů Františka Kupky. Setkání se zúčastnili starostové okolních obcí, zástupci regionálních firem a také místní.

Slavnostní zahájení se konalo ve stálé expozici Františka Kupky na prvním nádvoří Státního zámku Opočno. Hosty přivítala starostka města Šárka Škrabalová. Jako první se na program dostal křest nové knížky Jiřího Králíčka a kolektivu autorů Stručné dějiny Dobruška

a Opočenska, která zároveň posloužila jako námět pro komentované prohlídky.

Ostatně vypravěči z knížky – opočenská Baštecká brána a dobrušská Radniční věž – se stali průvodci programem. Knihu pokřtili starostka Šárka Škrabalová společně se starostou Dobrušky Petrem Lžičářem, dále historik Josef Ptáček, Jiří Králíček, autor ilustrací Petr Netík a zástupkyně vydavatele UNIPRINT Rychnov nad Kněžnou Aneta Špůrová.

Následovala komentovaná procházka Opočnem, kterou zpestřily divadelní výjevy z historie Baštecké brány, z historie vzniku

poštovní schránky, která se díky vysokému poštovnímu úředníkovi váže k Opočnu, prohlídka galerie na chodníku se zastávkou u záhonu Bohumila Vally s francouzskými růžemi, na památku posledního zahradníka Colloredo-Mansfeldů. Komentovanou prohlídku vedl Jiří Králíček spolu s bubeníkem, který na každé zastávce bubnováním ohlašoval významné místo a událost.

Po malém občerstvení hosté přešli do Dobrušky, kde je přivítal starosta města Petr Lžičář. Dobrušský spolek Divadelko Na štaflích, pod vedením principála Zdeňka Zahradníka, představil v oknech radnice formou orloje významné osobnosti Dobrušky a Opočna. Následoval opět křest knihy Stručné dějiny Dobruška a Opočenska.

A po úsměvné hádce oživlé Baštecké brány a dobrušské Radniční věže se všichni shodli, že František Kupka, malíř světového významu, patří nám všem, není potřeba se o něj hádat, že můžeme být pyšní, že se narodil v našem regionu, kde prožil dětství i dospělá léta, než odešel do zahraničí. A právě o jeho životě a díle vyprávěl ředitel Vlastivědného muzea v Dobrušce Jiří Mach. Ve věži historické renesanční radnice z 16. století si návštěvníci mohli s ním prohlédnout stálou výstavu „Mládí Františka Kupky“ s galerií originálů uměleckých prvotin. Zároveň představil novou knihu „Soupis olejomalb Františka Kupky“, která je obsáhlostí jeho děl unikátem.

Nakonec byla hostům představena vize připravované spolupráce „Kupka 2017“. V tomto roce uplyne 60 let od jeho úmrtí, což je výborný námět na spolupráci nejen měst Opočna a Dobrušky, ale také okolních obcí, kam Kupka také během svých cest zavítal. Je to určitě příležitost spojit síly k propagaci celého regionu Dobruška a Opočenska. Právě propagací regionu výborně poslouží také čerstvě vydané noviny.

Jiří Králíček, Šárka Škrabalová, Petr Lžičář

Foto Dagmar Honsnejmanová

Příspěvek k diskusi o zpravodajství televize Prima

Dokončení ze strany 1

Uvedený argument však slábne u vysílacích médií, která se řídí zákonem o provozování rozhlasového a televizního vysílání, jehož §31/2 ukládá všem provozovatelům vysílání, tedy nejen veřejnoprávním České televizi a Českému rozhlasu, ale i soukromým rozhlasům a televizím, poskytovat „objektivní a vyvážené informace nezbytné pro svobodné vytváření názorů. Názory nebo hodnotící komentáře musí být odděleny od informací zpravodajského charakteru.“

Vyhrocená diskuse a nové otázky

Výbušné téma uprchlíků a ostře vyhraněné názory na toto téma ve společnosti způsobily, že se diskuse od ryze mediální problematiky sporu přesunula do vzájemného obviňování ze zavádění cenzury, z omezování či likvidace svobody projevu a z vyvolávání nepřátelských kampaní proti televizi Prima. Z druhé strany padala slova o porušování zákona, přičemž toto obvinění Hlídací pes podložil pouze vlastní analýzou vysílání Primy po loňském září. Rada pro rozhlasové a televizní vysílání (RRTV) jako regulační orgán dohlížející na plnění zákona zatím nic podobného nezjistila a nechala se slyšet, že celou věc znovu přezkoumá.

Do doby, než regulátor RRTV na základě svého monitoringu rozhodne o tom, zda televize Prima porušila zákon, je tedy každý závěrečný úsudek předčasný. Neboť to, co se na pozadí platného zákona musí hodnotit, nejsou nějaké vnitřní redakční pokyny a směrnice, ale výstupy, které se dostanou k divákům.

Průběh sporu a následující diskuse znovu vynesly na povrch otázky, které si lidé často kladou, a bylo by dobré odpovědi na ně znovu prověřit. Tak například, proč požadavek objektivnosti a vyváženosti zákon ukládá jen vysílacím médiím? Proč podobné paragrafy nejsou v tiskovém zákoně? A proč platí pro všechny vysílatele, tedy i pro ty, kteří si musí na svůj provoz vydělávat, a ne jenom pro vysílání veřej-

né služby financované převážně z poplatků?

Odpovědi je třeba hledat v minulosti, v době předdigitální, kdy se počet rozhlasových a televizních programů omezoval na několik málo rozhlasových stanic a televizních kanálů. Ty využívaly k vysílání veřejný statek: kmitočtové spektrum, jehož kapacity pro analogovou distribuci signálu byly fyzikálně a geograficky limitované.

Z toho vznikl požadavek na každého provozovatele vysílání, aby v situaci, kdy nebylo možné dosáhnout plurality v rámci množiny omezených komunikačních kanálů, bylo třeba dohlédnout na to, aby názorová pluralita, tak typická pro demokratický politický systém, dostala prostor v rámci jednotlivých dominantních komunikačních kanálů. Regulace obsahu se stala běžnou součástí licenční politiky a přetrvává do dnešních dnů, kdy rozhlas, televize už nejsou odkázány na disponibilní frekvence, a kdy vysílací média společně s internetovými zdroji již vytvářejí pluralitní audiovizuální nabídku obsahů ne nepodobnou té, kterou známe z tisku.

Otázkou tedy je, zda regulace vysílacích médií by se neměla těmto změnám přizpůsobit, a zda by neměla ponechat alespoň část dohledu nad obsahem vysílání, včetně následných sankcí, občanskému a trestnímu zákoníku, podobně jako je tomu u tiskových médií. Týká se to především paragrafů o objektivitě a vyváženosti, které jsou podle mého názoru bolavým místem naší legislativy.

Snaha zákonodárců nastavit jisté obsahové a kvalitativní standardy vysílání byla zajisté chvályhodná, ovšem problém je v tom, že některé v zákonu použité pojmy jsou právně neuchopitelné. Právnik Aleš Rozehnal to před lety napsal takto: „Pojem objektivní a vyvážené informace je neurčitým právním pojmem, který zahrnuje jevy nebo skutečnosti, jež nelze úspěšně zcela přesně právně definovat. Jejich obsah a rozsah se navíc může měnit, např. v závislosti na čase a místě.“ Jestliže se v tex-

tu některých zahraničních mediálních zákonů požadavek objektivnosti vyskytuje – například v Rakousku nebo Německu – tak pouze v podobě deklaratorního požadavku, navíc směřovaného výhradně k veřejnoprávním stanicím.

Česká právní specifika

U nás však paragraf 31 žádající, „aby se ve zpravodajských a politicko-publicistických pořadech dbalo na zásady objektivnosti a vyváženosti“ platí pro všechny a má návaznost na sankce, což nemá v západoevropské mediální legislativě obdoby. U nás za neplnění druhého a třetího odstavce paragrafu 31 zmiňujícího povinnost objektivnosti může RRTV udělit pokuty v rozsahu pěti tisíc až dva a půl milionu Kč.

Právě o těchto pokutách a o tom, kdy dochází a kdy nedochází k porušování zásad objektivnosti, se vedou spory, které se táhnou řadu let a často končí u soudu. RRTV se snaží kritéria posuzování objektivnosti a vyváženosti převést na posuzování pravdivosti, věcné správnosti, relevance a neutrality přístupu. RRTV dnes při tom vychází z judikatury, která vznikla řešením předchozích případů. Naštěstí naše soudy vycházejí z evropských standardů a precedentů Evropského soudu pro lidská práva preferujících svobodu projevu. Jen vloni – jak uvádí výroční zpráva RRTV – u 313 stížností na neobjektivitu a nevyváženost nakonec rada zjistila dvanáct pochybení, která skončila upozorněním jako nejmenší možnou sankcí a jako varováním před dalšími podobnými případy.

Jenomže: co když se u nás přihodí něco podobného jako v sousedním Maďarsku či Polsku, kde vítězná politická strana svoji nadpoloviční převahu využila tak, že regulátora vysílání a vedení médií veřejné služby obsadila svými lidmi? Co když to budou lidé ideologicky zaslepení, zastánci jednoho jediného správného názoru, kteří následně diktovat, co je a co není objektivní, a následně trestat? Zatím je naše „velká“ rada pluralitní a se sankcemi za obsahové nedostatky a prohřešky šetří. Zatím.

Rozmanitost názorů a respektování jejich plurality patří k vymoženostem politické demokracie. Namísto, aby bylo sankcionováno pouze evidentní hrubé zkraslování faktů, případně nepoctivé jednání reportéra, k čemuž lze využít občanský nebo trestní zákoník, rozhodování o „objektivnosti“ zprávy, reportáže či komentáře v sobě ukrývá nebezpečí potlačování plurality názorů ve prospěch těch, kteří o „objektivitě“ mohou rozhodovat z mocenských pozic.

Kdyby debaty o zpravodajství televize Prima nepřinesly nic jiného, než nové zamýšlení nad některými ustanoveními české mediální legislativy, pak tato kauza – podle některých lidí zbytečná a uměle nafouknutá – přinesla něco dobrého.

Avízo na zajímavý seminář Jak číst a správně interpretovat předvolební výzkumy

Sdružení agentur pro výzkum trhu a veřejného mínění (SIMAR) pořádá ve spolupráci se Syndikátem novinářů ČR seminář nazvaný „Jak číst a správně interpretovat předvolební výzkumy“. Zajímavá akce se uskuteční v pátek 16. září v Presscentru SN ČR na Senovážném náměstí v Praze. Pro členy syndikátu je vstup zdarma, musejí se však přihlásit na jednu z emailových adres uvedených v boxu.

● Hana Huntová

Předvolební výzkumy představují jednu z neviditelnějších oblastí výzkumu trhu a veřejného mínění vůbec. Veřejná diskuse o výstupech šetření se mnohdy stává součástí vypjatých názorových střetů. Právě proto je třeba klást velký důraz na kvalitní, dů-

zkumy vypadat). Mnohá nedopatření však nastanou také při uveřejnění výzkumu, a proto by společným zájmem novináře a tvůrce výzkumu měl být osvětlující komentář k výsledkům.

Na semináři vystoupí čelní odborníci na

Základní informace o semináři

Kde:

Presscentrum SN ČR, Senovážné nám. 978/23, Praha 1, místnost č. 351

Kdy:

v pátek 16. září 2016 od 10 do 13 hodin

Vstup:

pro členy Syndikátu novinářů ČR je zdarma, předpokladem účasti je registrace

Přihlášky na seminář zasílejte na:

simar@simar.cz, nebo

kancelar@syndikat-novinaru.cz

Kresba Marek Douša

věřitelné zpracování výzkumů a objektivní publikování výzkumných šetření samotných. I toto bude tématem semináře, který v presscentru syndikátu společnost SIMAR uspořádá 16. září tohoto roku.

Je třeba vědět, že výklad výsledků výzkumu nelze zúžit pouze na jedno číslo, na jehož základě se spolehlivě predikují výsledky voleb, které se budou konat třeba za několik měsíců. Výzkum lze spíše chápat jako určitý snímek názorů občanů v okamžiku dotazování. Několik takových výzkumných snímků pak může být užitečných pro demokratickou debatu o trendech ve voličských názorech a chování.

Kvalitní výzkum

Jak se vlastně pozná, že výzkum je kvalitní? Výzkumnická komunita se shoduje, že klíčovým parametrem může být jeho transparentnost, tedy ochota vysvětlit veškeré detaily o realizaci výzkumu, které jsou shrnuty v takzvaném pasportu výzkumu veřejného mínění (tedy určitá společná pravidla, jak by měly vý-

problematiku průzkumů volebních preferencí. Daniel Prokop (společnost Median) se zamyslí nad tím, co ovlivňuje výsledky volebních výzkumů a spolu s Václavem Hříchem ze sloven-

ské agentury AKO některé hypotézy ilustruje výsledky výzkumů realizovaných v souvislosti s nedávnými parlamentními volbami na Slovensku. Jan Tuček (společnost STEM/MARK) zase ukáže, jaký vliv má na výsledky znění otázky či třeba pořadí otázek v dotazníku. Bronislav Kvasnička (společnost TNS AISA) pak pro publikum shrne hitparádu zajímavých zkušeností z tematicky podobných šetření ze zahraničí. Do debaty se také zapojí politiký Jindřich Šídlo (vydavatelství Economia), svého zástupce bude mít Syndikát novinářů ČR, v programu vystoupí jeho předseda Adam Černý. Program doplní zajímavý slovníček předvolebních výzkumů, například vysvětlení termínu stranické preference a již zmíněného pasportu.

Kresba Marek Douša

Kolegové z MOSOL debatovali s novinářem Petránkem

Regionální rada Syndikátu novinářů Moravskoslezského a Olomouckého kraje (MOSOL) pozvala na besedu komentátora, spisovatele a novináře Jana Petránka. Domluvit se na časových možnostech nebylo věru lehké, o to víc se však celá akce vydařila.

Termín setkání připadl na 19. duben 2016. V ten den na ostravském nádraží vystoupil z vlaku usměvavý a odpočívající Jan Petránek. Beseda se konala v Knihcentru v Domě knihy v centru Ostravy.

O čem jsme se známým novinářem hovořili? Syndikát stanovil jako téma věc aktuální – Evropská krize očima Jana Petránka. Debatu jsem měla možnost vést a musím říci, že tak mladého, velice chytrého a empatického pětáosmdesátníka, jakým je Jan Petránek, jsem potkala málokdy. Určitě se mnou souhlasí také další účastníci zajímavé besedy.

Samotný Jan Petránek považoval návštěvu Ostravy za velmi přínosnou, podle svých slov na ni bude dlouho vzpomínat.

Jistě si tak velký zájem zasloužil, a jestli jej nerozbolela ruka z půlhodinového podepisování knížek, bude nadále psát zajímavé komentáře třeba do Týdeníku Rozhlas, kde si je můžeme každý týden v pondělí přečíst.

HaK

Debatu s Janem Petránkem moderovala Hana Kuchařová.

Foto Česlav Hanzlík

Ceny pro novináře za článek či fotografii na téma zdravotního postižení

Vládní výbor pro zdravotně postižené občany (VVZPO) vyhláší XXIII. ročník Ceny za publicistické práce zaměřené na téma zdravotního postižení a fotografickou soutěž Život bez bariér.

Cenu i souběžnou fotografickou soutěž výbor vyhlásil s cílem upoutat pozornost médií k tématu zdravotního postižení a jejich prostřednictvím pozitivně ovlivňovat mínění a postoje veřejnosti vůči osobám se zdravotním postižením. Cena se uděluje za publicistické dílo,

které nejlépe popularizuje oblast života osob se zdravotním postižením. Přijímána je původní česká tvorba.

Cena VVZPO za publicistické práce

Cena za publicistické práce na téma zdravotní postižení se uděluje ve třech kategoriích – televizní, rozhlasové a tiskové. Ve všech kategoriích mohou být díla uveřejněna také prostřednictvím internetu. Přihlásit lze dílo publikované od 1. 10. 2015 do 30. 9. 2016.

Publicistická díla lze přihlašovat do 30. září 2016 a je třeba je zaslat poštou (nebo je osobně doručit do podatelny Úřadu vlády ČR) ve třech kopiích na adresu:

Úřad vlády ČR
Sekretariát Vládního výboru pro zdravotně postižené občany
Nábřeží Edvarda Beneše 4
118 01 Praha 1

Fotografická soutěž na téma Život bez bariér

Do fotografické soutěže mohou být přihlášeny fotografie, které nejlépe zobrazují rovnocenné zapojení lidí se zdravotním postižením do společenských aktivit.

Dílo se přihlašuje do soutěže na sekretariát Vládního výboru pro zdravotně postižené občany, a to na email: fotosoutez@vlada.cz do 14. října 2016. Fotografie se zasílají ve formátu JPG v maximální velikosti 6 MB. Přihlásit se mohou profesionálové i amatéři z České republiky. Do soutěže budou přijaty od každého autora maximálně 3 snímky.

Nejlepší díla vyberou nezávislé poroty. Informace k soutěžím podává Petra Nováková, tel.: 224 002 316, e-mail: novakova.petra@vlada.cz

red

Kresba Marek Douša

Krátký den ve Wroclawi

Moravané, zvláště ti ze severu, spíše tedy Slezané, rádi srovnávají česká a polská homonyma, např. těkát s polským ciekawosc (zajímavost). Novináři z Ostravska v půli května pod taktovkou Syndikátu novinářů Moravskoslezského a Olomouckého kraje spěchali a „těkali“ po vřatislavských zajímavostech. Šlo o to, co nejvíc vidět, pochopit a pokud možno aspoň částečně vstřebat Wrocław, Vratislav, Breslau, Brassel.

● Marie Šťastná

Náročný plán v jednom dni, neboť město u soutoku pěti řek bylo od středověku dotčeno významnými ekonomickými, vojenskými i kulturními pohyby a událostmi; prošly jím dějiny německé, polské i české. V onom „těkání“, které vyplývalo ze snahy stihnout co nejvíc z toho, co připravili polští kolegové-novináři, Biuro Festiwalowe Impart 2016 a městský úřad, se jako hlavní téma jeví hledání českých stop, které jsou dnes čitelné.

Naznačím aspoň letmo zastávky, které potvrdily, že Češi se ve Wroclawi opravdu natrvalo zapsali. První vydatné informační dávky se nám dostalo na radnici, v městské části, která stavebně připomíná historismus 19. století. Doplní je starší část, v níž se spojují prvky pozdně gotické s počínající renesancí.

Středověké kostely, za druhé světové války většinou hrubě zdevastované (ostatně jako celé město, na některých místech až do základů, bez ohledu na historické hodnoty), jsme museli vynechat; bylo by tam možno sledovat spojitosti s různými vrstvami středověké malby a sochařství v českém prostředí.

O zvláštnostech religiozity jsme se nicméně dozvěděli: Wrocław je městem, kde se spolu sžili katolíci, evangelíci, pravoslavní i Židé. Ekumena ve městě se dlouhodobě formovala z historické situace před rokem 1945 i po válce. Od šedesátých let minulého století se vzájemná tolerance a součinnost jednotlivých konfesí stala (mj. i zásluhou arcibiskupa Boleslava Kominka) dokonce programem náboženského a veřejného života města vůbec. Svědčí o tom nejen informační desky a existence fungujících svatyní jednotlivých vyznání ve „čtvrti čtyř náboženství“, ale i pravidelná ekumenická setkání a společné duchovní a kulturní programy místních.

Odpoledne následovala návštěva výstavy Cesta k modernitě. Sídliště Werkbundu 1927–1932 v Muzeu architektury, bývalém klášteře bernardynů. Kurátorům z pěti zemí se podařilo představit paralelní snahy architektů a urbanistů vybudovat na přelomu dvacátých a třicátých let v šesti evropských městech optimální bydlení. Makety tehdejších sídlišť koncipovaných v souhře typologicky odlišných domů, fungujících podle potřeb různých typů obyvatel, dodala Vídeň, Curych, Stuttgart, Wrocław, Praha a Brno. Na výstavě lze pochopit, jak se v meziválečném čase spojovala tvorba architektů-intelektuálů bez ohledu na vzdálenosti i národnosti. Dobový design v modelových interiérech, film i tvarové a koloristické studie doplňují expozici, která představuje také soudobé počiny v rámci památkové ochrany dochovaných sídelních celků.

Následující trasa zahrnuje dva vrcholy, zřejmě také jedny z nejpobulárnějších míst města. Ostrov Tumski s katedrálou a pěti dalšími původně středověkými kostely je místem, kde se třeba setkávají stopy rodiny „osvícených“ biskupů z rodiny Thurzů. S biskupem Janem V. Thurzou je spojen nejstarší wrocławský renesanční reliéf (1517) s patronem města sv. Janem Křtitelem nad vstupem do sakristie, stejně jako podobný reliéf pod zámeckým sídlem v Javorníku v českém Slezsku, jež patřilo vřatislavským biskupům.

Biskup Jan (patrně před svou vrcholnou kariérou kněze ve Velkém Meziříčí) se svým mladším bratrem Stanislavem Thurzou, biskupem olomouckým, korunovali třiletého Jagellonce Ludvíka českým králem. Thurzové měli kosmopolitní krev, stýkali se se špičkovými evropskými intelektuály bez ohledu na náboženskou orientaci, oplývali bohatstvím i uměleckými statky ve svých sbírkách.

Dále jsme minuli další doklad českého umění na ostrovní půdě: mohutně vyvinuté sousouší Jana Nepomuckého (1732) je dílem Jana Jiřího Urbanského, původem z Chlumce u Ústí nad Labem. Ostatně zobrazení českého světce není ve Wroclawi zdaleka jediné, stejně jako postava českého patrona sv. Václava.

Kromě duchovních osobností zanechali otisk v historii města také Lucemburkové, Jan i jeho syn Karel IV. Je však zvláštní, že Wrocław aktuální výročí jeho narození neprožívá. Na půdě města vznikla první světová fyziologická laboratoř, a to zásluhou Jana Evangelisty Purkyněho. Lze navštívit místa, kde český vědec žil a pracoval a kde se narodil jeho syn, znamenitý malíř-realista Karel Purkyně (1834–1868).

Navštívili jsme také Halu století, konstrukčně i prostorově úžasnou architekturu zbudovanou pro výstavu v roce 1913. (V roce 2006 byla jedním z exponátů na výstavě věnované jejímu tvůrci Maxi Bergovi v Ostravském muzeu, opakovaně na stejné výstavě v Brně v roce následujícím). Wrocław je svou historií, památkami, univerzitou, kuchyní – byť nemá tradiční, výlučně místní podobu –, uměním, ale především atmosférou jako aktuální Evropské hlavní město kultury 2016 místem, kam je třeba zajet nejen na jeden dva dny. Přestože pohostinnost a otevřenost slovanských příbuzných okusíte okamžitě. Setkat se s křižujícími se kulturami, projít se japonskou nebo botanickou zahradou, obhlédnout sídliště z výstavy WuWA (Wohnung und Werkraum Ausstellung) z roku 1929, počítat skřítky v ulicích, sníst ortodoxně staropolský bigos ve vyhlášené Piwnici Świdnickiej (tj. sklepě s údajně nejstarší evropskou restaurací, nikoli pivnicí), plavit se do zoo po Odře. Je třeba tam zkrátka pobýt.

Spoluzakladatel DVTV Jan Rozkošný: Češi za mediální obsah platí neradi

Celkem osm set rozhovorů, sto tisíc diváků denně a v rámci crowdfundingové kampaně dva miliony vybraných korun. Projekt DVTV, první český online videokanal, jehož hlavními tvářemi jsou bývalí moderátoři České televize Martin Veselovský a Daniela Drtinová, oslavil v květnu dva roky. Mediažurnál hovořil s jedním ze zakladatelů Janem Rozkošným.

● Martin Melichar

Vysílání DVTV bylo zahájeno v květnu 2014. Jak si po dvou letech vede první publicistický videokanal na českém internetu?

Nečekaně dobře. Když jsme před dvěma lety zahajovali vysílání, vůbec jsme nevěděli, co můžeme čekat, jaká budou čísla. Mnoho lidí nás odrazovalo, málokdo našemu projektu věřil. Žili jsme nejdříve v představě, že na internetu fungují hlavně krátká, vtipná videa. Poté jsme ale zjistili, že zájmu se těší i videa s náročnějším obsahem, který produkujeme my. Denně máme zhruba 100 tisíc zhlédnutí a vybuďovali jsme si stálou diváckou obec. Ukázalo se, že nás lidé sledují v průměru 10 až 12 minut. Souvisí to i s technologiemi, které nám hodně nahrály.

Čím vás lidé nejvíce odrazovali?

První skupina byli lidé, kteří jednoduše tvrdili, že na internetu fungují pouze krátká videa. Druhá skupina, do které patřil například mediální odborník Milan Šmíd z FSV UK, tvrdila, že Martin Veselovský a Daniela Drtinová nemohou přežít bez velké instituce za zády. Tvrdil, že Česká televize a její kanály jim dávaly relevanci. Oba tyto předpoklady se ukázaly jako mylné. Lidé sledují na internetu videa déle než dříve. Stále více také používají tablety a mobilní telefony. To znamená, že televize dnes, v době sociálních sítí, nehraje tak důležitou roli jako dříve, kdy měla monopolní postavení ve vztahu k šíření videoobsahu. Nové technologie celou situaci posunuly mnohem dále.

To znamená, že se vám přesun z ČT – instituce, která vám kryla záda – povedl hlavně díky novým technologiím a že zázemí televize už dnes k podobné produkci nepotřebujete?

Zázemí televize se samozřejmě hodí vždy. Učili jsme se dělat spoustu věcí úplně jinak. Finanční podmínky a náklady, které řešíme, jsou absolutně nesrovnatelné s jakoukoliv velkou televizí, jde opravdu o zlomek. Na začátku jsme měli řadu momentů, kdy jsme mohli snadno chybovat. Například když jsme točili první pilotní díly, zjistili jsme, že se snažíme simulovat studiové vysílání a nevypadá to vůbec dobře. Poté jsme se rozhodli snímat opravdu velké detaily – například obličej respondentů. To se ukázalo jako dobrý krok, lidé totiž mimiku respondentů a způsob jejich vyjadřování velmi vnímají. Druhá věc jsou technologie. My natáčíme na standardní fotoaparát – digitální zrcadlovky – a kvalita obrazu je pro nás v tomto formátu dostatečná.

Foto HN – Jiří Kofáček

Jan Rozkošný

Kde jste se k projektu internetového publicistického videokanalů inspirovali?

Snažili jsme se inspirovat v zahraničí, ale srovnatelnou ideu jsme nenašli. Z velké části jsme tedy DVTV vyvíjeli sami nebo existovala inspirace, které si ani nejsme vědomi. Ale tím, že jsme za podivných okolností odcházeli z ČT jako celý tým, tak jsme hledali způsob, jak za všech okolností pokračovat dál a tento nový projekt nám přišel jako nejvhodnější.

Můžete zrekapitulovat, co byly ty podivné okolnosti, za kterých jste odcházeli z České televize?

Hlavním impulsem byla nepřehledná situace a tlak na moderátory – konkrétně na Danělu Drtinovou a na její stažení z postu moderátorky Událostí, komentářů. Někteří redaktori poté upozorňovali na nestandardní okolnosti při natáčení různých reportáží a z mého pohledu toto nebylo nikdy vysvětleno. To byl můj osobní důvod, proč jsem poté v ČT nechtěl být. Souviselo s tím i krácení rozpočtu Událostí, komentářů. Pro mě je to však překonaná věc. V zásadě je to to nejlepší, co se mi mohlo stát.

Za ostatní hovořit nechci, ale myslím, že jejich motivace byla obdobná.

Vaši produkci vyrábíte v sídle společnosti Economia. Prezентujete se však jako samostatná jednotka, máte vlastní rozpočet, zároveň často do vašeho vysílání zvete redaktory z Hospodářských novin nebo Respektu. V jakém vztahu je DVTV a mediální dům Economia?

Jsou to dva nezávislé subjekty. DVTV je značkou produkční firmy, kterou mám dohromady s Danělou Drtinovou, Martinem Veselovským a Janem Ouředníkem a na zakázku dodáváme Economii obsah. Máme s nimi tříletou smlouvu.

Čerstvě jste nyní na trh přišli s doplňkem v podobě tištěného magazínu DVTV. Před rokem jste v rozhovoru pro Marketing & Media podotkl, že žádný print neplánujete. Co se od té doby stalo, že jste plán přehodnotili?

Změnila se poptávka diváků, dnes už i čtenářů. Přišlo nám zajímavé vytisknout si naše nejzajímavější a nejsledovanější rozhovory a vi-

dět, zda budou mít ohlas. Zatím nemáme moc čísel, protože jde o nový projekt, ale mohu prozradit, že se nám dobře daří forma prodeje přes textové zprávy. V tuto chvíli ještě nevíme, jakou by mohl mít časopis periodicitu. Pokud bude úspěšný, mohl by vycházet třeba dvakrát ročně.

Na serveru Startovac.cz se vám minulý rok povedla kampaň DVTV EXTRA, místo původně požadované částky 750 tisíc korun jste vybrali přes dva miliony. Čím si tak vysokou podporu vysvětlujete?

Myslím, že je to hlavně odezva na práci Martiny Veselovské a Daniely Drtinové, kterou oba dělají dlouhodobě. Také fakt, že se oba odhodlali jít na volnou nohu. V tom bych asi viděl hlavní pilíře vysoké podpory. Samozřejmě nás to překvapilo, protože za mediální obsah se v ČR neplatí moc rádo. Byl to zajímavý pokus podívat se, zda bychom dokázali oslovit příznivce, kteří by nám ukázali, o co mají zájem, čímž by nás nasměrovali. Proto jsme poté začali dělat podcasty DVTV, některé rozhovory jsme přepisovali, objížděli jsme ve spolupráci s Open Society Fund a seriálem Blaník Československé republiky s živými rozhovory. Byl to pro nás impuls pro další práci.

Plánujete obsah DVTV zpoplatnit?

V podstatě jsme to udělali formou časopisu, o kterém jsme hovořili. Líbilo by se mi, kdybychom mohli část našeho obsahu nabízet bez reklam s poplatkem. Zjednodušeně řečeno by toto mohl být krok vpřed. Podobně dnes funguje třeba HBO GO.

Kolik je ochotný zaplatit měsíčně průměrný Čech za konzumování médií na internetu?

Netuším, ale pokud bychom vyšli s podobnou akcí, o které jsem mluvil, tak by to bylo zhruba do 150 korun měsíčně. Těžko říct, jestli už to není moc, ale doufám, že není.

Křeba Marek Douša

Na Facebooku máte přes 85 tisíc fanoušků, na Twitteru přes 62 tisíc followerů. Jak důležitou roli hrají pro DVTV sociální sítě?

Sociální sítě jsou pro nás zásadní, je to jakási obdoba rozhlasových a televizních vln, jedna z hlavních cest, kterou se dostáváme k divákům. Jde zhruba o třetinu lidí, kteří si nás tímto způsobem najdou, což je velký počet. Důležité je, že to dál roste. Na sociálních sítích se vedou kolem našich rozhovorů bouřlivé diskuse, a stejně jako v samotném vysílání, i zde – kromě sprostých nebo rasistických a podobných výrazů – nic nemažeme.

Jakým způsobem pracujete s uživateli, kteří konzumují média přes mobilní telefon?

Pro nás jde o velmi rostoucí segment, nyní je to asi 25 % uživatelů, kteří nás sledují z chytrých telefonů nebo tabletů. Paradoxně tím, že jsou televize stále chytřejší, tak nám roste i podíl v televizích.

Podle čeho vybíráte hosty? Mnohým lidem vadí, že mísite seriózní rozhovory se zábavou nebo bulvárem. Co říkáte na tyto názory?

Bylo by dobré rozebrat rozhovory po rozhovoru, co ještě je a co už není bulvár. Měli jsme například rozhovor s Pavlem Novotným, novinářem, který je považován za žurnalistu bulvárního, ale myslím si, že ten rozhovor byl podstatný, protože ho konfrontoval s rozsudkem soudu, podle kterého měl v jedné kauze lhát. Pro mě už to není bulvární rozhovor, ale rozhovor o médiích a o fungování bulvárních médií. Takový je náš přístup. Nemyslím si, že existuje moc bulvárních témat, ale existují bulvární zpracování témat. Jde tedy spíš o lichou kritiku. Děláme stovky rozhovorů ročně a bezesporu existují rozhovory, které se nám nepovedly.

Velká kritika se snáší na úroveň rozhovorů Daniely Drtinové. Řešíte interně tento problém?

Daniela vyvolává pozitivní i negativní emoce. Je fakt, že reakce na její rozhovory byly vždy vyhraněnější. Nemohu spekulovat, do jaké míry s tím souvisí fakt, že je žena, čímž na sebe možná přitahuje kritiku. Když někomu oponuje, tak může být velmi jednoduše označena za hašteřivou. Nikdy jsem to do úplných podrobností nezkoumal. Zajímavé je, že pokud jde o sledovanost, tak ta je u Daniely Drtinové i Martiny Veselovské vyrovnaná, hodně záleží na hostech, které vybírají denní editoři ve spolupráci s moderátory.

Stále více se hovoří o možných budoucích prezidentských kandidátech. Jak to, že jste za dva roky ještě nezpovídali prezidenta Zemana? Je to záměr?

Zvali jsme ho, ale nepřišel. Spolu s ním je v této skupině i premiér Bohuslav Sobotka, jihomoravský hejtman Michal Hašek a ministr vnitra Milan Chovanec. Proč nepřišli, opravdu nevím. Rozhodně bychom je u nás rádi uvítali.

Křeba Marek Douša

Politické kampaně: Tyranie nejen okamžiku

Kdyby Jaroslav Hašek psal svou geniální povídku *Obecní volby*, v níž přesně popisuje fungování volebních mechanismů v českém prostředí dnes, tedy o sto let později, nevylepoval by šéf strany Vencelídesovci hanopisné letáky, nýbrž by seděl u Facebooku a tweetoval, točil krátká videa a ta by umísťoval na YouTube, ale ještě raději na Snapchat. Je to tak: sociální sítě a nová média změnila tváře politických kampaní 21. století už před víc než deseti lety, kdy jich geniálně využili tvůrci první prezidentské kampaně Baracka Obamy a od té doby se bez těchto komunikačních kanálů neobejdou ani obecní volby.

● Jaroslav Veis

Oborně se tématu stále rostoucího vlivu sociálních sítí a nových médií na politické kampaně věnuje ve svém posledním čísle časopis *Nieman Reports* (číslo 2, jaro 2016), vydávaný stejnojmennou nadací pro žurnalistiku Harvardovy univerzity. Konstatuje, že tradiční média se poté, co nejprve nedokázala v letošní prezidentské kampani naprosto odhadnout míru vlivu Donalda Trumpa a stala se terčem zásadní nespokojenosti svých čtenářů, posluchačů a diváků, stojí dnes před úkolem, jak vůbec příští volební kampaně pojmut.

Tatam je tradiční podoba kampaně zprostředkované žurnalisty doprovázejícími kandidáty v pronajatém autobusu nebo moderněji na palubách letadel, kteří kandidáty sledovali, kladli otázky jim i voličům, prověřovali správnost odpovědí a moderovali tak pokud možno nestranně vztah politiků a veřejnosti. (Někteří z nich stavěli na odívání své usilování o objektivitu dokonce sebemrškačskými sliby, že sami nebudou volit, aby nenarušili vyváženost svého přístupu; minimálně jednoho následovníka našli i u nás v osobě Václava Moravce.)

Jenže prezidentská kampaň 2016 postavila dosud nezpochybnitelné zvyklosti na hlavu. V prostředí sociálních sítí a nových médií hrají žurnalističtí moderátoři a interpreti událostí stále menší úlohu. Politici komunikují s potenciálními voliči mnohem častěji přímo. Je to přirozeně komunikace téměř výhradně jednostranná, v jejím dalším patře se však sdělení (nemusí jít zdaleka o názory či nedejbož pravdivá fakta) šíří horizontálně nejrůznějšími sítěmi.

V tomto prostředí hraje jak rychlost sdělení, tak mohutnost zásahu mnohem významnější roli nežli jeho ověřitelnost, neřku-li pravdivost. Internet totiž už díky své difusní povaze funguje jako ideální prostředí k bleskurychlému šíření čehokoli. Právě Donald Trump se v něm pohybuje obratněji (můžeme též říct bezskrupulózněji) než kdokoli jiný. Článek Ju-

Kresba Marek Douša

liet Einperinové *On the Trail, Covering the Campaign* uvádí příklad, kdy Trump na Twitteru obvinil konkrétního protestujícího účastníka kampaně, že jde o spolupracovníka teroristické organizace Islámský stát. Když mu poté v televizní debatě *Meet the Press* moderátor Chuck Todd prokázal, že lhal, jen pokrčil rameny: „Všecko co vím, mám z internetu“. Veřejnost nemá důvod pochybovat, protože i ona čím dál víc „všechno co ví, má z internetu“. Takže Trumpovi projdou i tweety, z nichž se každý, kdo se připojí, dozví, že 11. září 2011 jásal po teroristickém útoku na Světové obchodní centrum „v New Jersey tisíce lidí“ nebo že 81% vražd bělochů v Americe mají na svědomí černoši, ač podle statistik FBI je to 15%.

Ne náhodou se v tu chvíli vtírá podobnost s pro-brexit kampaní ve Velké Británii. Nepravdivé tvrzení brexitařů o 350 miliónech liber týdně odváděných do bruselské pokladny, bleskově se šířící (nejen) prostřednictvím internetu, bylo v tradičních médiích sice opakovaně vyvráceno, značná část veřejnosti je však už přijala za své.

Schopnost kriticky vnímat bere za své také. Mediální teoretik Tomáš Trampota v rozhovoru v *Lidových novinách* na téma porozumění současnému způsobu zpravodajství (Bud chytrý na FB, pozvov tě do televize, 26. 6.) říká: „Zrychlení komunikace s sebou nese potenciální smršťování kolektivní paměti... naše schopnost vnímat společenský kontext, světové nebo domácí dění, je podrobena tyranii okamžiku.“

Text Juliet Einperinové v *Nieman Reports* upozorňuje na další tyranie, které s nanosekundovou rychlostí zpráv souvisejí: jsou jimi téměř zákonitá mělkost informace a jistota jejího života každé zprávy, než je přebita jinou, novější. Snapchat, americkými politiky stále více využívaná mobilní aplikace, doporučuje, aby umístované video nebylo delší než 10 vteřin; na síti je k dispozici 24 hodin.

Snapchat je ovšem stále populárnější i mezi americkými prvovoliči. Reportér CNN Peter Hamby v debatě v Sorensteinově Centru Harvardovy univerzity konstatoval: „Tihle lidé se nedívají na televizi, nečtou *New York Times* ani *Washington Post* a dokonce ani tak moc nepoužívají Facebook. Žijí na Snapchatu.“

Positivní zprávou je, že moderní informační technologie umožňují i dokonaleji a rychleji ověřovat fakta a falešné informace vyvracet. Reálná zpráva je však střízlivější: na pravou míru uvedené lži a polopravdy se musí dostat k veřejnosti a k voličům, a to je v soudobé tyranii okamžiku krajně obtížné. Potíž je v tom, že tradiční média, coby obvyklý strážce objektivit, mají čím dál menší vliv. Z čehož ovšem plyne, že čím dál větší šanci být zvoleni mají bezskrupulózní a k pravdě bezohlední politici typu Donalda Trumpa.

Kresba Marek Douša

Zemřel Zdenek Reimann

Ve věku 74 let 11. června náhle zemřel náš kolega Zdenek Reimann. Ačkoliv byl starší než většina z nás, stále (i v posledních svých dnech) sršel nápady, z nichž mnohé – zdánlivě neuskutečnitelné – vzápětí realizoval.

● **Luďa Razimová**

Svoji novinářskou kariéru začal psaním soudniček v Zemědělských novinách, několik jich napsal také pro Večerní Prahu. V letech 1965–1967 byl redaktorem legendárního časopisu Student. V letech 1967–1968 jsme jeho reportáže a další články mohli číst v Literárních novinách, v roce 1968 byl redaktorem vnitropolitické rubriky deníku Svobodné slovo. Vysokoškolská studia žurnalistiky nedokončil, přerušila je okupace Československa v roce 1968, kdy odešel do emigrace, dálkově pak vystudoval marketing v USA na Harvard Business School.

Po návratu do vlasti v roce 1990 jej spojily tři lásky – k novinářině, k vaření a k vínu – přivedlo na dráhu vinného a gastronomického publicisty. Byl autorem mnoha článků zejména v odborném českém i zahraničním tisku, ale také redaktorem odborného časopisu se zaměřením na gastronomii, hotelnictví a cestovní ruch Horeca. Posléze se stal redaktorem české verze italského kulinářského časopisu La Cucina Italiana vycházejícího již od roku 1929. Napsal a v roce 2004 vydal knížku Australská a novozélandská vína, přeložil několik publikací z angličtiny, včetně Světového atlasu vína.

Na obrazovce České televize jsme jej mohli zahlédnout i v den jeho úmrtí v pořadu Gejzír, kde v příspěvku o knedlicích nemohl chybět. Předvádí v něm podmáslový knedlík, o němž jinde píše, že jde o originální recept bývalého ministra zahraničí, senátora, původním povoláním novináře Jiřího Dienstbiera, který svůj

dnes už proslulý ministerský knedlík vařil doma zahraničním návštěvám a ochutnali ho snad všichni ministři zahraničí a vlivní politici, kteří nás v letech po sametové revoluci navštívili. Proto býval – coby znalec – členem poroty oblíbené celostátní soutěže o nejlepší houskový knedlík Perla české kuchyně, již byl publicista Zdenek Reimann autorem a organizátorem.

Zdenek Reimann však nebyl jen odborníkem „na jídlo a pití“, ale též velmi dobrým pozorovatelem současného politického dění v ČR i v zahraničí. Jeho komentáře např. pro časopis Český dialog (který – jak stojí v jeho záhlaví – spojuje Čechy doma i ve světě a po 21 letech tištěné existence přešel před čtyřmi lety do podoby webového magazínu) obvykle přinášely i návrhy řešení, nepostrádaly jeho osobitý humor. Jak nedávno uvedla jeho šéfredaktorka Eva Střížovská: „Jeho Politikony jsou již nedílnou a důležitou součástí našich aktualit.“

Byl to muž činu. Snad i proto se jako člen SN ČR zapojil do formování jeho nového klubu, Otevřeného klubu Syndikátu novinářů ČR, a stal se jedním ze tří členů jeho prvního výboru.

„Ano, to byl můj otec, se mnou nijak nespěchal, narodil jsem se, když jemu bylo 62,“ napsal mi letos v lednu, když reagoval na můj článek v Listech „Kde vzniklo Československo?“ a já se ho zeptala, zda ten Zdeněk Reimann, pražský a petrohradský klenotník se zá-

Foto archiv

jmem o politiku, který už v roce 1914 přišel s nápadem založit Českou družinu, jež se přeměnila v Československé legie jako základ budoucí československé armády, nebyl náhodou jeho příbuzný. A tak jsem se dozvěděla o připravované knize „Zlatá láska legionářská“, kterou se mu po dlouhodobém studiu četných dokumentů, včetně korespondence s Beněšem a Masarykem, bohužel nepodařilo dopsat. Od čtení ukázky z knihy (která měla už i návrh obálky) jsem se nemohla odtrhnout, jak byla zajímavá a poutavě napsaná.

Rád psal o nevědnicích Čechách. A sám byl jedním z nich.

Literární Vysočina zná své vítěze

V sobotu 11. června se v žižkovském klubu Jiný kafe v Praze uskutečnilo vyhlášení výsledků 14. ročníku soutěže Literární Vysočina. Již tradičně ji v kategoriích poezie a próza pořádá stejnojmenné sdružení. Soutěž není omezena ani profesí, ani věkem či regionálně.

První místo za prózu s názvem Devadesátá léta, pojednávající o soužití mladých lidí, získala Veronika Šubrtová z Prahy.

„Lidé v dnešní době jsou k sobě málo tolerantní a sebemenší chyba vede často k rozpadu vztahu, nebo je důvodem, proč spolu lidé žít ani nezačnou,“ řekla o tématu povídky vítězka, která ve volném čase píše prózu, maluje a kreslí, věnuje se figurální tvorbě.

Druhé místo získala Evelýna Koubová a třetí Petr Bergl se Štěpánem Vranešicem. Za poezii získala nejvíce bodů Klára Soukupová, hned za ní se umístil Vítězslav Kaprál a třetí místo obsadilo duo Štěpánka Podlešáková – Jarmila Hannah Čermáková. Ocenění v podobě čestného uznání získalo dvacet lidí. Mezi nimi

Foto Alena Zemínová

Veronika Šubrtová si odnesla cenu za prózu Devadesátá léta

byl i nevidomý Václav Valášek, člen frýdlantského literárního klubu, který neváhal a s doprovodem přijel pro diplom za prózu až z Ostravy. Cenu obdržel poprvé také jeden Polák, básník Krzysztof Rejmer z Varšavy, který si odvezl čestné uznání za poezii. Zvláštní uznání získalo i devět žáků ZUŠ.

Své texty do soutěže Literární Vysočina, jejíž hlavní koordinátorkou je už třináct let spisovatelka a organizátorka literárních akcí Zora Šimůnková, zaslalo celkem 85 autorů. Literární tvorba měla dohromady 259 stran formátu A4, které posuzovala pětičlenná porota složená z literátů v čele s literární historičkou a editorkou Jaroslavou Janáčkovou.

Budoucnost BBC ve stínu brexitu

Letos v květnu zveřejnila britská vláda Bílou knihu o budoucnosti BBC jako výchozí dokument pro vytvoření nové Královské Charty, která zřizuje britského vysílatele veřejné služby. Platnost dosavadní Charty BBC končí letos v prosinci. Diskuse o tom, jak by měla vypadat charta nová, začala již v loňském roce, když Ministerstvo pro kulturu, média a sport zveřejnilo tzv. Zelenou knihu s vlastní představou o podobě charty. Po několikaměsíční veřejné diskusi a zpracování došlých připomínek nyní ministerstvo přišlo s tzv. Bílou knihou, které dalo nadpis „BBC pro budoucnost: vysílatel, který se liší“.

● Milan Šmíd

Diskuse o budoucnosti BBC probíhala poněkud ve stínu kampaně před referendem, které 24. června rozhodlo o odchodu Velké Británie z Evropské unie. Původně chtěl ministr John Whittingdale zveřejnit Bílou knihu až po výsledku referenda, v němž on sám se stavěl na stranu brexitu. Nakonec však Bílá kniha spatřila světlo světa měsíc před referendem. Nelze však vyloučit, že i tak jeho výsledky podobu nové Charty BBC mohou ovlivnit.

Není žádným tajemstvím, že britská Konzervativní strana neměla nikdy příliš v oblíbě velkou, silnou a také – podle jejich názoru – příliš nákladnou BBC. Po loňském výrazném volebním vítězství pravicových konzervativců to vláda dala BBC pocítit, když jí ministr financí oznámil, že v budoucnu nemůže počítat s příspěvkem, jenž ze státního rozpočtu hradí BBC ušlý příjem od seniorů starších 75 let, kteří neplatí poplatek.

Kritický postoj ministra Johna Whittingdalea k současné podobě BBC není žádným tajemstvím a byl předmětem námitek opozice už při publikaci Zelené knihy. BBC je však natolik váženou a respektovanou institucí veřejné služby, že dosud žádný z politiků si nedovolil zpochybnit její existenci, jakož i veřejnou službu, kterou poskytuje.

To se promítlo i do textu Bílé knihy, v němž – jak se vyjádřil jeden z labouristických poslanců – byly opuštěny některé „divoké návrhy“ Johna Whittingdalea. Ten v úvodu Bílé knihy nazývá BBC „váženou a ctěnou celonárodní institucí“, která by měla pokračovat v odkazu prvního generálního ředitele BBC lorda Reitha, tj. plnit veřejnou službu tím, že bude informovat, vzdělávat a bavit.

Ještě v květnu se k Bílé knize rozvinula debata v parlamentu, při níž poslanci z řad konzervativců vyzdvihovali čtyři změny: podřízení BBC komunikačnímu regulátorovi Ofcom, zrušení dosavadního nejvyššího řídicího orgánu BBC dvanáctičlenné Nadační rady (BBC Trust), stanovení jedenáctileté platnosti charty a plné podřízení hospodaření BBC kontrole Národního auditorského úřadu NAO.

Zatímco změna platnosti nové charty z deseti na jedenáct let v zájmu vyloučení její možné synchronizace s pětiletými volebními cykly získala všeobecný souhlas, a zatímco také vazba BBC na komunikačního regulátora Ofcom se bere – v souvislosti se zaváděním nových médií – za víceméně přijatelnou věc, vedení BBC vyslovilo „zdvořilý nesouhlas“ se způsobem nominace členů do nového řídicího orgánu a také

s rozšířením pravomocí NAO, který již dnes pro BBC vykonává auditorské služby.

Jmenování rady

Samotné rušení dosavadní Nadační rady BBC (BBC Trust) a její sloučení s Výkonnou radou (BBC Executive) do nové „jednotné Správní rady“ (Unitary Board) samo o sobě nevyvolává protesty, protože odstraňuje jistou dvojkolejnost, která v řízení BBC existovala. Problémem jsou nominace. Předpokládá se, že nejméně šest z předpokládaných dvanácti až čtrnácti členů včetně předsedy a místopředsedy bude jmenovat vláda se souhlasem parlamentu. Zbytek Správní rady budou tvořit výkonní šéfové BBC, kterým Bílá kniha slibuje „nejméně padesátiprocentní účast“. Právě nominace do nové Správní rady se staly předmětem kritiky labouristické stínové ministryně kultury Marii Eaglove. Podle ní Bílá kniha nenabízí uspokojivá řešení ve třech oblastech, kterými jsou: nezávislost BBC, její financování a definování jejího poslání.

Nová Správní rada se v očích opozice dostává do příliš velké závislosti na vládě. Redakční odpovědnost sice zůstává na generálním řediteli, Správní rada bude řešit pouze „problémy a stížnosti, jež vzniknou po vysílání“. Nicméně když se zkombinuje podřízenost BBC Ofcomu a posílený vliv vlády ve Správní radě, dosavadní nezávislost BBC je prý ohrožena. Ředitel BBC Tony Hall se nechal slyšet, že pokud počet členů Správní rady jmenovaných vládou přesáhne číslo pět, může to mít škodlivý vliv na nezávislost rozhodování tohoto orgánu.

Kromě toho garance, které nabízí Bílá kniha BBC ve věci financování jejího provozu, jsou příliš obecné. Vláda i nadále předpokládá existenci rozhlasového a televizního poplatku placeného

každým majitelem zařízení, které je schopné přijímat televizní vysílání, mezi něž patří i počítače a tablety. Že se tento způsob získávání veřejných prostředků v příštích letech stane „méně udržitelným“, Bílá kniha sice konstatuje, ale problém nijak neřeší. Naopak ukládá BBC ke zvážení, zda nezískávat finance z předplatného jejich služeb.

Největší bitva se ovšem odehraje kolem výkladu základního poslání BBC, které Bílá kniha zformulovala do věty: „Jednat ve veřejném zájmu, sloužit publiku jako celek nestranným, vysoce kvalitním a odlišným mediálním obsahem a službami, které informují, vzdělávají a baví.“

Na první pohled je to pokračování reithiánské tradice vysílání veřejné služby založené v minulém století. Čertovo kopytko je však ukryto v sousloví „odlišným mediálním obsahem“. Podle kritiků Bílé knihy se vláda snaží přepsat základní principy veřejné služby BBC kladením důrazu na odlišnost (distinctiveness) jejich programů. Ve vládním pojetí to prý znamená omezit v BBC tvorbu populárních programových typů, které vyrábějí i soukromí konkurenti, a tak postupně kmanévrovat BBC do ghetta málo sledované kulturní instituce, za níž lidé nebudou chtít platit.

John Whittingdale sice tyto názory v parlamentu odmítl jako hysterické spekulace a nepodložené pověsti „levicových zlatíček“, ale o tom, jaká bude BBC v příštích jedenácti letech, ve velké míře rozhodne, jak se do konkrétních formulací textů nové Charty BBC a následné dohody promítne výklad slova odlišnost. Zda v dosavadním smyslu lepší kvality produkce, nebo v novém smyslu omezení produkce masově populárních pořadů a vyklizení bojiště ve prospěch komerčních konkurentů.

Další nezodpovězenou otázkou je, zda mediální kampaň před hlasováním o brexitu 24. června upevnila, či naopak posílila postavení a prestiž BBC ve veřejnosti. Také BBC totiž neušla kritice. Nebylo to však kvůli zaujatosti ve prospěch jedné strany, ale naopak, kvůli přílišné a formálně pojaté vyváženosti debaty, v níž dostali stejný prostor jak ti, kteří se mohli prokázat znalostmi a zkušenostmi a snažili se přinášet fakta, tak ti, kteří útočili na emoce často s pomocí zkreslených argumentů.

Ve srovnání s tiskem, zvláště tím bulvárním, však nejen BBC, ale i ostatní rozhlasové a televizní v očích veřejnosti obstály jako serióznější zdroje informací. Kromě toho konzervativismus občanů hájí britské tradice, který sehrál svoji roli při hlasování o brexitu, by mohl být v případě rozhodování o budoucnosti BBC přínosem.

Kresba Marek Douša

Kreslíř Mediažurnálu – Marek Douša

Kdyby žil Marek Douša (nar. 1962) v Paříži a kreslil pro Charlie Hebdo, už by byl na pravdě boží. Ale žije tady, kdesi nahoře, kde nasazuje mapa České republiky rohy a tamní obyvatelé tomu říkají výběžek. I Marek Douša tam má svůj web nazvaný „Výběžek“. A ještě: namísto pro pařížskou redakci pracuje už dvě desetky let pro pražský Reflex. Ten rozhodně není tak ujetý, jako byl (a zase je) měsíčník Sorry (PRavá DEMokratická Legrace), kde Douša, jeho hospodský kumpán Fefík a další chlapi z polistopadového Famyzdatu začínali a který si s Charlie Hebdo, svým vzorem, co do drsnosti, nezádají.

● Ivan Hanousek

Jenže toto tvrzení není přesné. Douša ve skutečnosti svou novinářsko-karikaturistickou dráhu začínal – překvapivě – v budově čerstvě založeného Syndikátu novinářů ČR v roce 1990. Takže textem o autorovi plus jeho kresbami roztroušenými po tomto čísle Mediažurnálu se profesní kruh autora, co do redakčního místopisu, vlastně uzavírá.

V budově tehdejšího SČN v Pařížské ulici, dnes prošpikované svými butiky pro Rusy a Číňany, sídlily (v místnostech po špionech z MONU) i dvě redakce tehdy založených humoristických až satirických časopisů pro chudé, ale humorofilové české čtenáře. Oba tituly nepřežily problémy tehdejších privatizovaných distributorů tisku a vymizení trafik, ale během dvou let a ještě kousku roku třetího se Marek Douša stal z externího autora vtipů redaktorem měsíčníku Škart. (Věřili byste, že 3. číslo tohoto magazínu mělo v březnu 1990 zcela vyprodaný náklad přes 400 tisíc výtisků? A že byl jeden každý prodán za 3 Kčs?) Douša se stal na počátku své kariéry těž nuceným hrobařem týdeníku Kuk, jehož čtyři strany – pouze kreslených vtipů! – tištěné knižtiskem na rotačce, vydržely vycházet od máje 1990 jen do léta následujícího roku. A zanikl, i když stál jen 0,90 Kč.

Autor tohoto medailonku, který tento „novinčasopis“ vymyslel a bez personálu s výjimkou externího grafika až do svého přechodu do zpravodajství ČST vedl, pak nechal blížící se zánik titulu dozorovat právě Doušu. Činil tak nekompromisně a s vydatnou podporou velkého talentu českého kresleného humoru jménem Michal Hrdý (1959–2003). Tolik o Doušovi očima jeho „zaměstnavatele“... a nyní už jeho další profesní osudy, jak k nám k tomu z různých redakcí docházely sporé informace.

Oficiálně se kreslířská dráha Marka Douši začíná otištěním první kresby v Kvítku Svobodného slova (1988), pak přišel dokonce sám velký Dikobraz a hned po revoluci výše obě zmíněná humoristická periodika. Následovala poněkud rozháraná doba s občasným psaním a kreslením pro Reportéra, Expres, Mladou frontu... V bulvárním pražském Expresu řídil skoro rok tiskovou stranu zvanou Šílení. Stál osobně – jako rodič – u kolébky nového satirického titulu Sorry – dokonce je to on, kdo byl autorem „měkčího“ názvu měsíčníku černého humoru, původně zakladaného jako Prdel. Vypadalo to prý v jeho úvahách asi takto: Hara-Kiri → Pardon → Sorry.

Ale už v roce 1995 opustil Prahu a začíná bouřliváková spolupráce s časopisem Reflex, která trvá dodnes. Jeho moderní, lehkou rukou nahozené komentování padne jako ulité praktic-

Foto Jaroslav Jirčka

ky k jakýmkoliv materiálům, kde by fotka byla jen málo účinnou ilustrací.

Také si, už kolem roku 2010, přestává rozumět s tvůrci Sorry (údajně kvůli tomu, že se tam nikomu nechtělo moc pracovat). Tou dobou začíná Douša vydávat onen výběžek.eu pro nejnepříjemnější sever severních Čech.

Kromě stovek vtipů a možná na dvě tisícovky kreslených glos v Reflexu má ve své bilanci i ilustrace knih: 2x Jiří Žáček: Ať žije Pepan a Hurá zpátky do Evropy, asi čtyři výběry ze Sorry, také obálky k Fefík: Tak pěkně děkuju a Gabriela Doušová: Vidlačka z Chytrova, Steve Fischer: Americká soda a letos aktuálně Petr Pixy Staníček: Dobrý designer to všechno ví. K tomu eviduje, leč nikoliv přesně, patnáct až dvacet vlastních výstav a pár těch společných. Za kuriozitu lze považovat jeho nejméně desetileté působení ve

Festivalovém deníku v Karlových Varech – tam si užíval té pravé deníkářské práce. „Bylo to jen devět dní, ale stály za to – odevzdával jsem tři až čtyři věci den co den.“

Čím si Douša zasloužil své dnešní zařazení do hlavního proudu ilustrátorů Mediažurnálu vybraných z řad autorů kresleného humoru? Je to právě ta dlouholetá práce pro týdeník Reflex, protože zde nejde o přispívání na vyzvání, ale je to vlastně klasická novinářina (něco takového, pokud jde o týdeník, známe jen od Pavla Reisenauera v Respektu). Douša vymýšlí a kreslí pro Reflex řádově více než dvacet obrázků měsíčně, dokonce si vzpomínáme i na jeho jednoduchou kresbu přes celou obálku tohoto převážně obrazového týdeníku! A pro nás, co běžně Reflex nesledujeme, může Doušovo dílo svým svobodným duchem zapůsobit až jako zjevení.

Slova zdobnělá a zveličelá

● Lucie Jílková

Pokud dnes pozorně posloucháme běžné rozhovory kolem sebe, je téměř jisté, že se v nich objeví nějaké zdobnělé slovo. Rozhovor zákazníka a prodavače v pekařství může znít:

prosím deset rohlíků;
tady jsou ty rohlíčky;
a ještě jeden chleba;
ano, ještě chlebiček...

Mezi lidmi, kteří si tykají, jsou rozšířeny pozdravy *ahojky*, *nazdárek*, *čauky* a také pozdrav *pá*, který je dosud, třeba v křížovkách, chápán jako pozdrav dětský. Někdy lze pozdrav *pá* zaslechnout i mezi lidmi, kteří si vykají. Může se takto rozloučit zákaznice s prodavačkou, u níž pravidelně nakupuje. Během nakupování spolu mohou vést nějaký neformální rozhovor (např. o počasí), jenž je pak zakončen slovy *mějte se, pá*.

Nejobecněji lze říci, že zdobněliny se užívají pro pojmenování skutečnosti, která je „menší oproti normě“, tj. malé dítě má *ručičky*, zatímco dospělý ruce, dítě spí v *postýlce*, zatímco dospělý v posteli apod. Mnoho slov, která jsou formálně zdobnělinami, fakticky menší míru nevyjadřují, například označíme-li nějakého příbuzného *strýčkem*, nemusí jít o člověka drobné, menší postavy, je-li v lese čerstvý *vzdoušek*, nejde o nějak mimořádně malé množství vzduchu; koneckonců i v rozhovoru z pekařství prodavač jistě nenabízí rohlíky (*rohlíčky*) nějak nezvykle malé.

Některé zdobněliny mohou mít až povahu termínu, např. *zubní můstek*, *vodovodní kohoutek*. U některých slov si dnes ani neuvědomujeme, že jsou původně zdobnělinami: názvy *Hradec* či *Hradiště*, *Týnec* či *Týniště*, *Kostelec* jsou vlastně malý hrad, týn či kostel; také zakončení *-ce* ve slovech *slunce*, *srdce*, *vejce* je původně příponou zdobňovací.

Pro dnešní mediální texty obecně platí, že do nich v různé míře proniká neformálnost, neoficiálnost, uvolněnost. Projevem těchto tendencí může být právě i užívání zdobnělin. Ty se mohou projevovat třeba v rozhovorech, které doplňují jinak stylově neutrální zprávu. Mnoho příkladů k tomu najdeme v rozhovorech se sportovci, viz třeba vyjádření fotbalového brankáře Rady po úspěšném zápase: „Vždy se podívám na nějaké ty zápasy zpět, jak kdo kopal penaltu a podle toho nějak reaguju. Takže spíš štěstíčko.“ (ceskatelevize.cz/sport) nebo hokejisty Šlégra po zápase naopak neúspěšném: „Chybělo nám srdíčko.“ (sport.cz).

Zdobnělá nemusejí být jen podstatná jména, ale třeba příslovce: *Byl jsem malinko dojatý* (hokejista J. Šimánek, sport.cz), *Mohlo to být i trošičku lepší* (sdruženář P. Churavý, sport.nova.cz), přidavná jména: *Po nenápadňoučké akci odcentroval od levé postranní čáry Rohovský a zcela volný Krejčí nechyvatelnou hlavičkou v 67. minutě vyrovnal* (popis zápasu, www.novinyvm.cz) nebo slovesa: *Dal jsem si ránu do pravého spánku. Tak se šlo spinkat. Na chvíli jsem upadl do bezvědomí* (plochodrážník M. Kůs,

Kresba Marek Douša

sport.aktualne.cz). Zatímco v posledním příkladě (*spinkat*) je zdobnělého slova užito pro vyjádření ironie, ve všech ostatních jde o vyjádření emocí; deminutiva mluvčím pomáhají vyjádřit své pocity radosti, smutku, dojetí, pomáhají mluvčímu zaujmout k popisované skutečnosti nějaký postoj.

V míře skutečně nápadné se deminutiva vyskytují v nejrůznějších hobby magazínech, obecně velmi často v oblasti kulinářské: *Ovšem zeleninku nakyselo je dobré připravit den předem*, *Dušená mrkvička s masíčkem* (Kluci v akci), *Z polní kuchyně voní fazolová polívčička, svařáček a čajík* (vysokapec.eu), *Polívčička růžovoučká* (název pokrmu, kytkykdjdu.blogspot.cz), *Chcete si na jaře pochutnat na šťavnatých jahůdkách?* (telehobby.cz); *Předvánoční naladění s ochutnávkou různých druhů svařáčků se zakončením v nějaké útulné hospůdce* (spolecneaktivity.cz); mohou se objevit i v různých návodech pro kutily: *Na výrobu tácu nám postačí jednoduchá latička, kladívko a hřebíček. Modrou barvu jsme našedili, aby byla světlounká* (Polopatě).

Do značné míry se to pochopitelně zdobnělinami jenom hemží na webech, kde se scházejí mladé maminky. Z mnoha zdobnělin v tomto prostředí běžných uveďme třeba: *těhulka*, *mimísek*, *mamánek*, *zoubky*. Jazykově zajímavé je slovo *obřík*, které označuje nápadně velké miminko nebo batole, tedy lidskou bytost ve srovnání s ostatními dětmi velkou, ovšem ve srovnání s dospělými stále dosti malou, proto je opatřeno zdobňovací příponou *-ík*.

Deminutiva jsou velmi běžná také na fórech věnovaných péči o domácí mazlíčky: *Granulky pro dospěláky středních a malých plemen* (hladovafena.cz), *Vzala bych si z útulku ještě jednu kočičku nebo kocourka* (vinted.cz) atd.

Pomocí zdobnělin v těchto případech pisatel či mluvčí vyjadřuje svůj pozitivní, osobní vztah k nějaké skutečnosti, své zaujetí danou bytostí nebo předmětem.

Zdobněliny mohou učinit text (mluvený i psaný) zdvořilejším. Může být jimi zmíněna pří-

padná kritika, jako tomu bylo v následujících příkladech z televizních diskusních pořadů: *malíčko už přeháníte; je možná trošinku zpozdlil s tím operovat; já bych jenom malinko zareagoval* nebo si jimi mluvčí vezme slovo, resp. odebere slovo někomu jinému: *dovolíte, vy jste dostala prostor, tak já bych také tedka chvíli ráda promluvila* (ujc.dialogy.cz).

Jako projevy zdvořilosti zřejmě můžeme chápat i výše zmíněné *rohlíčky* nabízené v pekařství. V komunikaci prodavačů nebo číšníků v restauraci se zákazníci jsou zdobněliny skutečně nápadně časté: *Neměl byste tři korunky? Tak to máme brambůrky, řízeček a pivečko*.

Obecně platí, že někdy není vždy jednoduché bez znalosti kontextu říci, zda mají zdobněliny konotace kladné nebo spíše záporné. Vezměme třeba slova *doktůrek*, *úředníček*, *učitýlek* nebo *dámička*. V Lidových novinách se v jazykovém sloupku objevilo slovo *dámička*, resp. *dámičky* (LN, 21. 5.) v následujícím kontextu: *...když takové dámičky říkají číšníkovi „you must“, už to něco znamená*. V tomto případě byly jako *dámičky* označeny mladé ženy flirtující s číšníkem, lze tedy uvažovat o pejorativním užití zdobnělého podstatného jména. Podobně v souvětí: *Asi mu dávají němečtí poslanci najevo, že není žádný velký politik, ale pouhý úředníček* (respekt.cz) je slova *úředníček* užito jako slova znevažujícího. Ovšem třeba na blogu cilihilli.cz si lze přečíst článek nazvaný *22 důkazů, že nejste dámička*, jehož obsah tvoří rady, jak se chová, resp. nechová skutečná dáma. V tomto případě je tedy naopak užito slova *dámička* v pozitivním smyslu.

Kromě kontextu, ve kterém je zdobnělého podstatného jména užito (rodinný rozhovor u nedělního oběda, diskuse prezidentských kandidátů, divadelní hra, román atd.) může roli v porozumění zdobnělému slovu sehrát intonace. Je-li deminutivum vysloveno nápadně hlasitě, ještě navíc třeba tzv. skandováno, tedy vysloveno po jednotlivých slabikách, může se jednat o užití ironické, tj. mluvčí jím ve skutečnosti vy-

jadřuje opak. Např. pomocí příslovce *malinko*, které mluví vysloví hlasitěji než zbytek promluvy, navíc je z kontextu třeba jasné, že jde o ironické užití, může být vyjádřena naopak velká míra. Důležitý může být i výraz naší tváře ve chvíli, kdy zdobně slovo pronášíme, gesta, jimiž je doprovázíme, význam může mít to, jakým směrem, na koho se právě díváme atd.

Tuto skutečnost reflektoval již v roce 1931 např. jazykovědec Josef Straka, který v jistém textu z konce 16. století – šlo o záznam výsledku trestného činu – zachytil formulaci: *Hromská šelmo, rychtářičku, cos mi to udělal, že krvácím?* Tato slova údajně opakovaně pronášel jistý smrtelně zraněný člověk a J. Straka uvádí, že

z pouhého psaného textu (natož s tak značným časovým odstupem) samozřejmě nelze zjistit, zda bylo deminutiva *rychtářiček* užito kvůli malé rychtářově postavě, zda šlo o zvyk takto jmenovat souseda nebo zda šlo o vyjádření pohrdání, neúcty k onomu rychtáři či bylo důvodem ještě něco jiného.

Kromě slov zdobněných lze v češtině vytvářet také naopak slova zveličelá, tzv. augmentativa. Pro ně obecně platí, že jimi vyjadřujeme míru „větší než obvyklou“, takže někdo může mít *hrozitánskou žízeň*, o urostlém muži lze – zvláště v některých oblastech – říci, že to je *chlapisko*, laskavý člověk může být označen jako *učiněně dobráčisko*. V televizních diskusních po-

řadech lze třeba augmentativem *velikánský* vyjadřovat nebývalou míru jisté skutečnosti nebo velkou míru nějakého pocitu, přičemž může jít jak o pocity kladné, tak záporné: *z toho byl velikánský malér; já jsem z toho měl velikánskou radost; v tomto smyslu nemám velikánské ambice* (ujc.dialogy.cz).

Jak slova zdobněná, tak slova zveličelá dávají našim vyjádřením emotivní náboj. Ovšem zvláště někteří mluvíci – a to mluvíci dospělí hovořící s člověkem rovněž dospělým na nějaké zcela neutrální téma – v současné době deminutivy natolik hýří, že spíše než o osobním zaujetí, o vyjádření emocí či postoje lze u těchto lidí hovořit o osobnostním rysu.

Výstava fotografií Daniely Sýkorové Čechy krásné, Čechy mé

Klub fotoreportérů Syndikátu novinářů ČR představuje od 20. dubna v prostorách Presscentra SN ČR na Senovážném náměstí v Praze výstavu fotografky Daniely Sýkorové. Výstava je další z řady prezentací prací členů Klubu fotoreportérů.

● Filip Láb

Daniela Sýkorová se narodila v květnu 1941 v Praze. Je jednou z nemnoha českých profesionálních novinářských fotografek. Je představitelkou klasické humanistické tradice ve fotografii, generace fotografů ovlivněné legendární výstavou Edwarda Steichena Lidská rodina, fotografickým dílem Henri Cartier-Bressona a dalších humanistických fotografů.

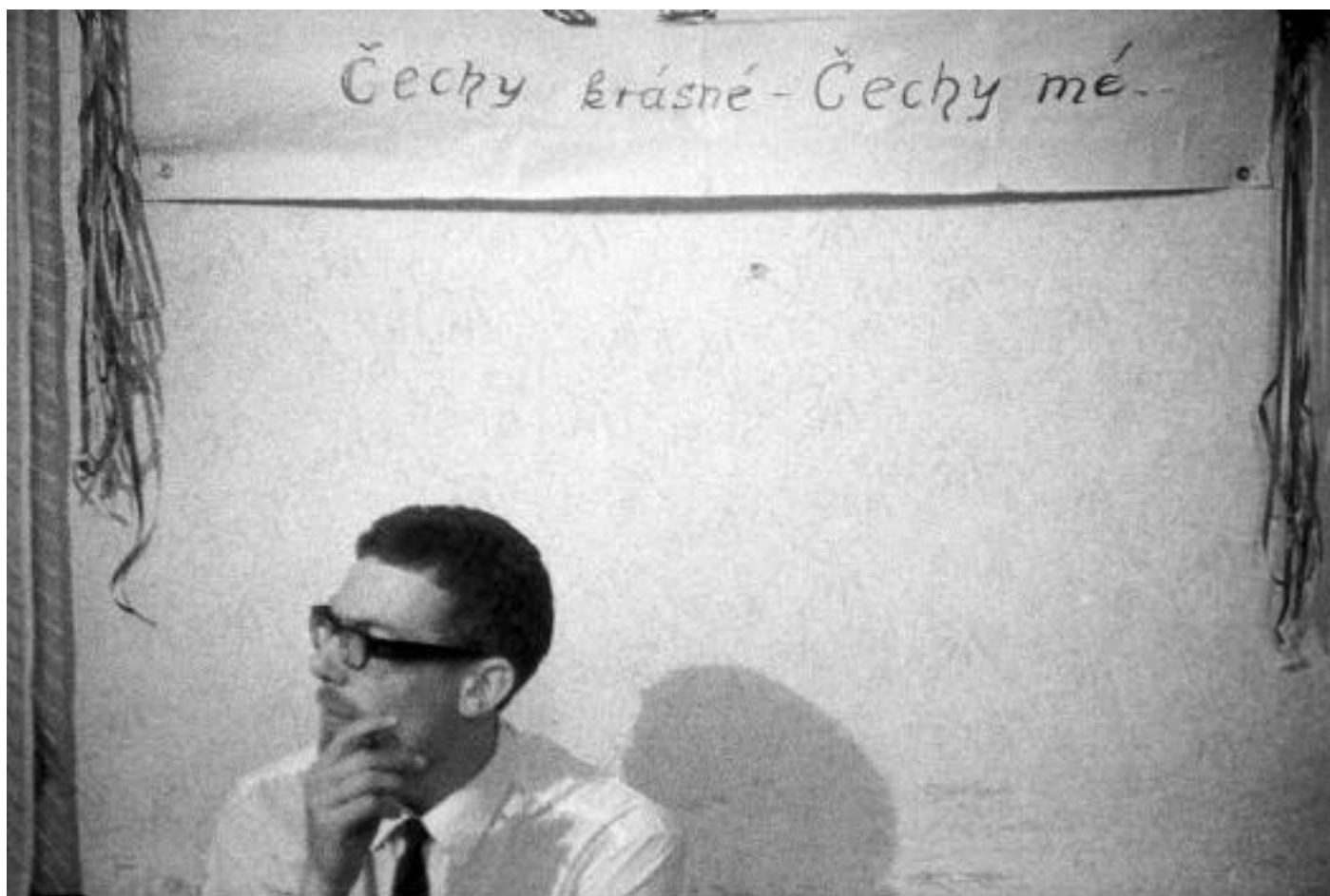
V šedesátých letech pracovala pro časopis *Vlasta*, do kterého se vrátila na konci osmdesátých let. Pro *Literární noviny* i vlastní potěchu fotografovala cikánské osady na východním Slovensku, zákulisí cirkusu, ochotnické divadelní spolky, ale také témata každodenního života, jako jsou na aktuální výstavě vystavená vesnická tancovačka, masopusty a další.

Jako jedna z mála profesionálních fotografek zachycovala srpnovou okupaci 1968. Její fotografie byly publikovány v zahraničí, např. v *Paris Match*. Jádro jejího fotografického díla představuje volná tvorba, ze které mají návštěvníci v presscentru možnost zhlédnout dvě ukázky. Její fotografie z vesnické tancovačky, ze kterých je na výstavě představen výběr, byly vystaveny např. v roce 1987 v galerii Fotochema v Praze. Druhá část vystavených fotografií je ze zákulisí cirkusu z osmdesátých let. Černobílé hrubozrné fotografie pořizované za špatných světelných podmínek mají výraznou atmosféru, až grafický charakter. Snímky cirkusových příprav v sobě nesou vzpomínky na Degasovy baletky. „Miluji lidi se schopností bavit se sama a žít, ne na úkor ostatních. Dokud si umějí hrát, jsou tvořiví. Život se nežíje nanečisto,“ komentuje své snímky autorka.

Výstavu Daniely Sýkorové „Čechy krásné, Čechy mé“ pořádanou Syndikátem novinářů ČR zrealizovala Arita Hucková za pomoci Sandry Štefaníkové a Filipa Lába. Snímky zdobí presscentrum do 31. srpna 2016.

Fotografka Daniela Sýkorová (vlevo) s Aritou Huckovou při výběru fotografií

Všechny snímky pocházejí ze souboru autorky s názvem Vesnická tancovačka (1966).

